

**[„OBSERVĂM CĂ UNIREA...”] – de
Mihai Eminescu [9 decembrie
1882]**

Observăm că unirea între grupurile opoziției nu-i face multă plăcere „Românului”. Onorabilii confrăți găsesc că deosebiriile între sinceri – liberali și sincer – conservatori sunt atât de mari încât nu e cu putință a se stabili o programă comună, că grupurile sunt una numai în negațiune, pentru a forma un partid obstructionist ș.a.m.d. Când lipsește ideea răsare numaidecât un cuvânt nou care nu prea are înțeles, dar care ține locul ideii. „Obstrucționiști „ e bine și felicităm pe confrăți pentru îmbogățirea dicționarului de porecle. Trăim în țara poreclelor, ne-am deprins cu toate, încât, precum am suportat titlul de reacționari, fără a o fi, credem că putem suporta fără pagubă și pe acesta. Unde-a mers mia, meargă și suta.

Din nou ni se spune bunăoară că dorim întoarcerea stării de lucruri înainte de 1700, că „vorbit cu deliciu de un Domn român de sânge, înconjurat de-o aristocrație istorică”, ba „Românul” are chiar aerul de-a ne face o imputare din aceasta. Să ne-nțelegem: nu dorim nici una, nici alta.

Dar de ce n-am aminti cu iubire trecutul? Fără îndoială vechii Domni cari și-a întins armele până-n Dunăre și Nistru, ei, „scut creștinătății” precum [î]i nunea biserica și evul mediu, n-au existat pentru a face rușine generației actuale, și acea aristocrație, cu independența ei de caracter, cu curajul ei, ale cărei privilegii consistau în datorii cătră țară mai grele decum alții aveau a le purta, asemenea n-ar fi vro pagubă dac' ar exista și astăzi. Dar de la părerea de rău după veacuri trecute de neatârnare până la dorința nerealizabilă de-a restabili trecutul e o mare deosebire.

Daca ne place uneori a cita pe unii din Domnii cei vechi nu zicem cu asta că vremea lor se mai poate întoarce.

Nu. Precum lumina unor stele ce s-au stins de mult călătorește încă în univers, încât raza ajunge ochiul nostru într-un timp în care steaua ce au revărsat-o nu mai există, astfel din zarea trecutului mai ajunge o rază de glorie până la noi, pe

când cauza acestei străluciri, tăria sufletească, credința, abnegațiunea nu mai sunt. Degeaba pitici moderni ar îmbrăca zalele lor mâncate de rugină dacă nu pot umplea sufletele cu smerirea și credința celor vechi.

Ci nu de ei poate fi vorba când discutăm ceea ce se petrece în zilele noastre; nu virtuțile lor de eroi și de sfinți pot fi măsura virtuților confiscate ale ilustrațiunilor actuale. Nu abnegațiunea, onestitatea vulgară, care e dator s-o aibă orice om de rând, nu eroismul, sentimentul celei mai simple datorii, iată ceea ce căutăm în zădar la adversarii politici. Nu restabilirea trecutului; stabilirea unei stări de lucruri oneste și sobre, iată ținta la care se mărginește oricine din noi.

Este sau nu adevărat că prezidentul acestei Adunări a numit-o compusă din oameni vrednici de pușcărie și carantină? Este sau nu adevărat că nu există, între șefii partidului chiar, nimenea care să creadă în onestitatea acestui partid? dacă n-ar fi decât această mărturisire, ea ar fi îndeajuns pentru a face cu neputință perpetuarea la guvern a unor asemenea elemente. Stigmatizați de chiar șefii lor cu epitetul de putregaie și de oameni corupți, orice ar pretinde că vor să facă de acu-nainte, la ce ne putem aștepta de la ei? Din coada de câine sită de mătasă nu se face. Corupția dinlăuntrul partidului, vânătoarea brutală după aur și influență ar fi motive îndeajuns pentru ca toți oamenii de bine, fie chiar deosebiți în principii, să se unească în contră-le, nu pentru a opune reforme la reforme, ci pentru a restabili domnia celei mai vulgare onestități, celui mai vulgar spirit de echitate. Nu poate o nație să fie pururea condusă de ne-adevăr și de corupțiune. Nu i se poate spune zi cu zi ce progrese enorme face, în același timp în care membrii ei sunt scoși în vânzare ca vitele la târg. Nu se poate vorbi de sporirea avuției publice în același timp în care populațiunea decrește pe-un pământ roditor și înzestrat cu toate de natură. Nu se poate vorbi de progresul luminii când nici trei la sută nu știu citi

și scrie.

Când toate concurg pentru a dovedi că domnia ignoranței și cupidității privilegiate e cu neputință în România și că ceea ce se cere înainte de toate e un guvern onest, ni se spune că unii din opoziție sunt prea liberali, alții prea reacționari și că o unire între ei nu e cu putință. Noi credem însă că sunt o sumă de lucruri cari n-au a face cu subtilitățile teoretice ale deosebirii între principii liberale și conservatoare. Asemenea deosebiri nu mai pot exista între partide de vreme de principiile supreme nici nu sunt în discuție. Nu e în discuție alegerea între monarhie și republică, nu drepturile sau datoriile cetățenilor, nu Constituția; o luptă pentru religia politică nu mai e la loc și cu cale de vreme ce problemele ei sunt rezolvate prin legile actuale, prin Constituția actuală. Toată discuția asupra unor lucruri ce nici nu sunt în cestiune, nici formează pentru cineva obiectul vreunei controverse e stearpă, fără soluțiune practică, și, după cât știm, nu preocupă pe nimeni și nu de ea e vorba.

Ceea ce simțim cu toții însă sunt relele reale cari bântuie țara, rele cari nici au a face măcar cu principiile conservatoare sau cu cele liberale și pentru a căror înlăturare nu se cere dialectică și oratorie, ci muncă, echitate și adevăr.

Mizeria materială și morală a populațiunilor, destrăbălarea administrației, risipa banului public, cumulul, păsuirile, corupția electorală, toate acestea n-au a face, la dreptul vorbind, cu cutari sau cutari principii de guvernământ. Oricare ar fi guvernul și oricare vederile sale supreme, corupția și malonestitatea trebuie să lipsească din viața publică; oricare ar fi, pe de altă parte, religia politică a unui guvern, ea nu-i dă drept de-a se servi de nulități venale, de naturi catilinare, de oameni de nimic pentru a governa. Chiar numai tendența, clar formulată, ca statul să fie guvernat de oameni de cea mai elementară probitate și să

'nceteze de-a fi mărul de ceartă între cavaleri de industrie și de facem-treburî, cuprinde un întreg program față cu aceia cari nu cred în nimic și pentru cari principiile politice n-au fost decât pretexte de-a parveni și de-a se îmbogăți.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro